

SAMEN DE MAASVALLEI BELEVEN

Natuurmonumenten

Ervaar de grillige stroomversnelling, bewonder de aangeknaagde beverboom, fotografeer de kleurrijke kruidendeken op de oever: een uniek landschap om actief te beleven.

Natuurmonumenten erkent de Maas als architect van de Maasvallei en ziet zichzelf als beschermer van deze dynamische natuur. Samen met omwonenden, bezoekers en collega-beheerders gaat ze binnen de natuurdoelstellingen actief aan de slag om zorg te dragen voor een toegankelijk en beleefbaar natuurgebied.

RivierPark Maasvallei
In het belang van de recreatie en marketing nemen we met andere partners zoals Staatsbosbeheer, de VVV en het Regionaal Landschap Kempen en Maasland deel aan het grensoverschrijdende samenwerkingsverband RivierPark Maasvallei. Er worden start- en infopunten ingericht met bankjes en informatiepanelen in een gemeenschappelijke huustijl. (Zie ook de kaart). Routes worden met elkaar verbonden en worden bewegwijzerd.

Wegwijs in het RivierPark Maasvallei

Zonering

Om de rust te bewaren en ruimte te geven aan de dynamische natuurontwikkeling in de Maasvallei wordt een zonering toegepast. Zo worden er aparte zones voor het fietsen, het wandelen, de watersport of het vissen ingesteld. De recreant krijgt daarmee voldoende ruimte voor zijn vrijetijdsbesteding en er worden voldoende rustige gebieden in het belang van de natuur gecreëerd. Bij hoog water of verstoring van de natuur kan Natuurmonumenten een gebied tijdelijk afsluiten.

Ontmoetingen tussen grote grazers en wandelaars

Wandelen

Wandelen is een populaire en uitdagende manier van verkenning en beleven. Rondom de Molensplas ligt een gemarkeerde wandelroute die gedeeltelijk goed toegankelijk is voor minder mobiele. In bijna alle natuurgebieden van de Maasvallei beleeft de wandelaar de struinnatuur het meest actief langs kleine, platgetreden paadjes van grazers en mensen. In samenspraak met omwonenden probeert Natuurmonumenten bij Meers een zogenaamde struinnatuur uit. Het streven is dat dit pad zichzelf open houdt door regelmatige betreding van wandelaars. We willen graag in samenwerking met de omgeving meewerken aan de realisering van wandelingen vanuit de omliggende Maasdorpen.

Ruimte en rust voor de wandelaar

Fietsen

Het grensoverschrijdende netwerk van fietsknooppunten biedt de fietser de kans om het landschap vanaf de randen van de oevergebieden goed te verkennen en te beleven. Een drietal 3 fiets- en voetgangerspontjes maken het mogelijk het RivierPark aan weerskanten van de Maas te ontdekken. Mountainbikers wordt in de natuurgebieden niet toegestaan.

Fietsen langs knooppunten

Uitdagende speelnatuur

Speelnatuur

Grind, zand en klei zijn de bouwstenen van de Maasvallei. Bij de Hompesche molen is een natuurspeelplek ingericht waar kinderen naar hartenlust kunnen spelen en op een laagdrempelige manier kunnen kennismaken met de natuur als speel- en leeromgeving. Dat sluit aan op Oerrr, het jeugdprogramma van Natuurmonumenten. Oerrr daagt de kinderen en hun ouders actief uit tot spelen en ontdekken in de natuur. De struinnatuur in het natuurgebied biedt vele kansen tot natuurspel. De oversteek met stapstenen in het wandelrondje om de Molensplas past ook in dit kader.

Visserparadijs

Hengelsport

Vissen is vanuit het geldende vergunningstelsel in principe overal in de rivier en op de Maasplassen, uitgezonderd de Molensplas en de Molensplas, toegestaan. In de gebieden in beheer bij Natuurmonumenten gelden voor vissers de zelfde regels als voor andere recreanten: alleen toegankelijk tussen zonsopgang en zonsondergang. Dit is om de veiligheid en de rust in het gebied te kunnen garanderen. Voor de minder mobiele vissers is er aan de Molensplas een aangepaste vislocatie tegenover de Hompesche molen ingericht.

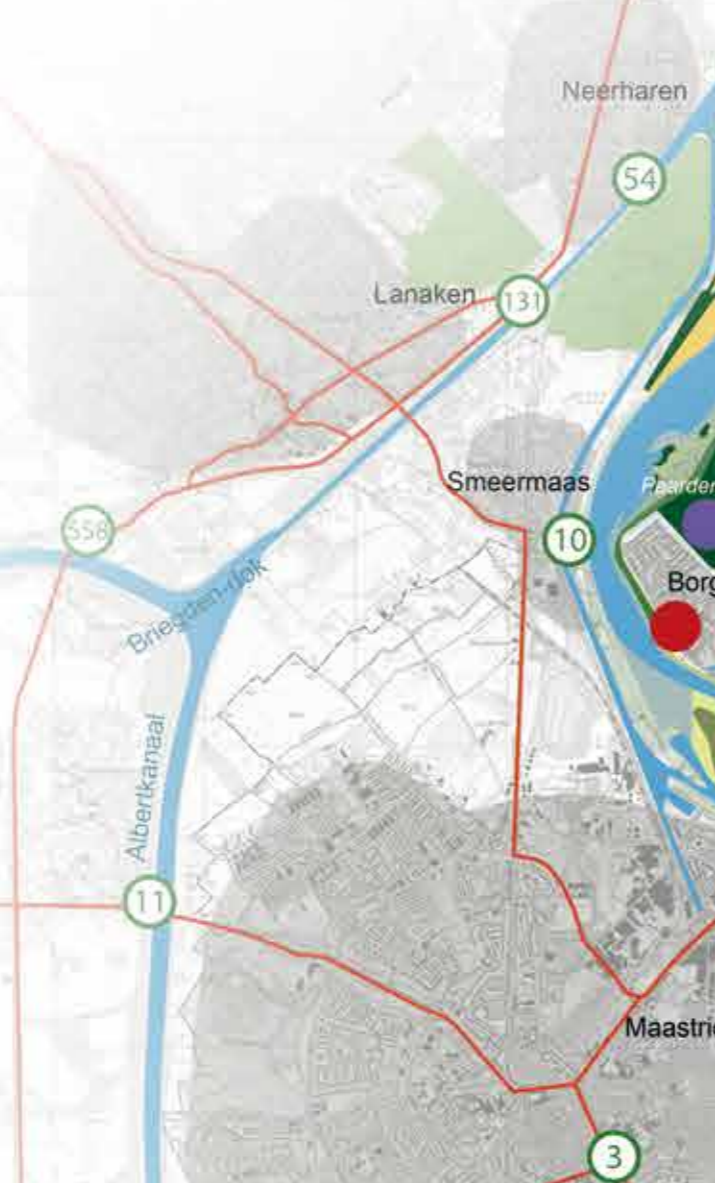

Kansen in de pure natuur

Ruimte voor nieuwe recreatie

Natuurmonumenten is geïnteresseerd in nieuwe vormen van recreatie en natuurbeleving. Extra ideeën zijn altijd welkom en Natuurmonumenten staat graag open voor overleg hierover. Vanuit contacten met omwonenden, klankbordgroepen en dorpsraden wordt hiervoor een basis gelegd. Elders op deze poster vindt u onze contactmogelijkheden. Nieuwe recreatie mag niet ten koste gaan van onze belangrijkste natuurdoelstellingen.

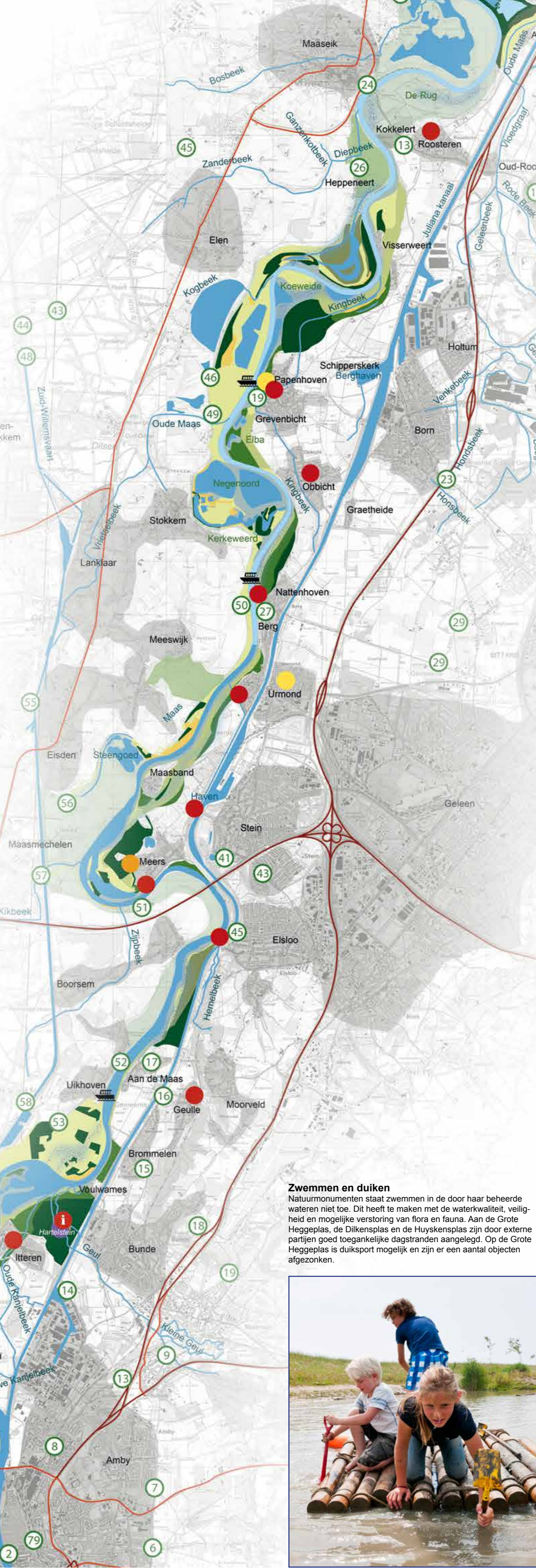
U bent van harte uitgenodigd!

De Hompesche molen: vernieuwde entree tot het gebied

Hompesche molen wordt Poort

De Hompesche molen is een markant punt aan de Molensplas bij Stevensweert. Deze hoogste grasmolen van Limburg uit 1722, is in 2015 gerenoveerd en maakt regelmatig door de inzet van vrijwillige molenaars. In de molen is een informatiepunt van Natuurmonumenten. Hier krijgen bezoekers informatie over de molen, de cultuurhistorie en de natuur. Er bevindt zich ook een brasserie met terras. Natuurmonumenten realiseert hier de meest noordelijke 'Poort' tot het RivierPark Maasvallei. Staatsbosbeheer richt bij Borgharen Hoeve Hartelstein in als zuidelijke 'Poort'.

Zwemmen en duiken

Natuurmonumenten staat zwemmen in de door haar beheerde wateren niet toe. Dit heeft te maken met de waterkwaliteit, veiligheid en mogelijke verstoring van flora en fauna. Aan de Grote Heggeplas, de Dilkensplas en de Huyskensplas zijn door externe partijen goed toegankelijke dagstranden aangelegd. Op de Grote Heggeplas is duiksport mogelijk en zijn er een aantal objecten afgezonken.

Kwestie van duven en doen

Streekbeeld Maasplassen

Kasteel Walburg

Historische lijnen in het landschap vormen een driehoek tussen het voormalige vestingstadje Stevensweert, het voormalige kasteel Walburg en de Hompesche molen. De bezoekers van dit voormalige 'Eiland in de Maas' worden actief gewezen op de rijke cultuurhistorie. De contouren van Walburg worden weer zichtbaar gemaakt in het landschap. Zo worden hier de voormalige gebouwen gemarkeerd en worden enkele landschapselementen en een boomgaard herplant. Recreatie vanaf het water

Walburg zichtbaar gemaakt in het landschap

Recreatie vanaf het water

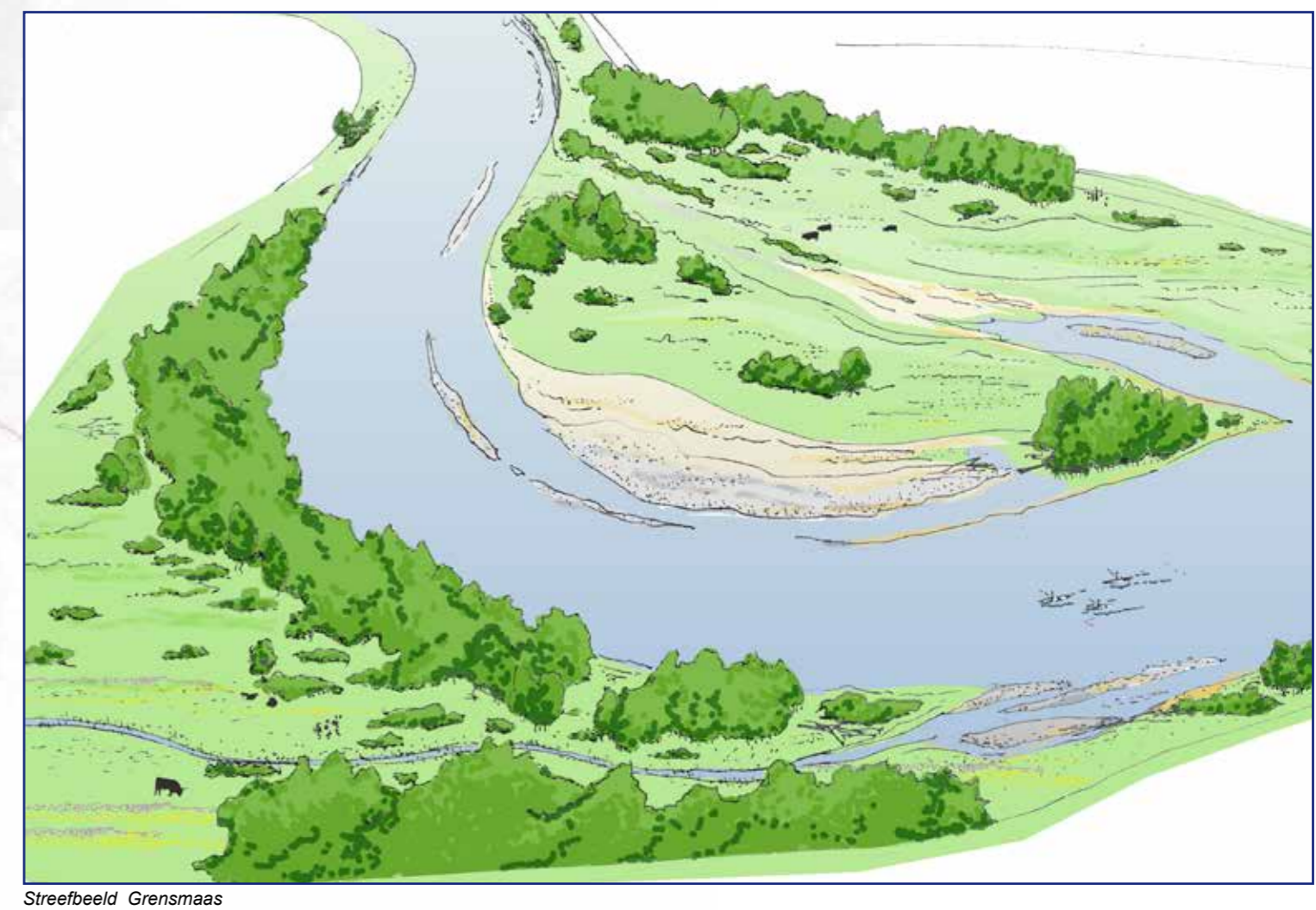
De meest actieve en uitdagende vorm van natuurbeleving kan vanaf het water. Dat kan op het traject Borgharen - Berg aan de Maas. Daarmee ontdek je alle facetten van de Maas: stroomversnellingen, grindbanken, rugges, oelbessen en de eraan gekoppelde flora en fauna. De verkenning kan per kajak, per kano en per raft. In Borgharen en Meers en ter hoogte van de pontjes bij Berg aan de Maas, Grevenbicht en Ohé en Laak zijn in- en uitstapplaatsen voorzien. Bij de mogelijke aanleg van extra in- en uitstapplaatsen staan de natuurdoelstellingen altijd voorop. De Grensmaas is voor gemotoriseerde vaartuigen alleen stroomafwaarts vaarbaar vanaf de Schroevendalse plas bij Ohé en Laak. De gemotoriseerde watersport kan ook terecht op de Maasplassen, uitgezonderd de Molensplas, de Visplas en een gedeelte van de Grote Heggeplas.

Natuurbeleving vanaf het water

Grensoverschrijdend verkeer

Streekbeeld Grensmaas

Honden in het gebied

Honden zijn welkom, mits aangeleid. Zeker in gebied met grazers, bevers, watervogels en mogelijk in de toekomst de otter, blijft dit belangrijk. We overwegen nog de realisering van hondenloosloopgebieden, al dan niet met zwemstrands voor honden.

Hondenstrands in aantocht?

Niet alles mag

Niet alles kan...

Rust en ruimte zijn kenmerkend voor de Maasvallei en dat willen we graag behouden zodat iedereen daarvan kan genieten. Recreatie die samengaat met lawaai en/of verstoring van grazers, fauna en wandelaars is niet toegestaan. Denk aan crossen met motoren of quads, rijden met jeeps en amfibievoertuigen, vliegen met vliegtuigen en drones. Voor MTB-ers en ruiters zijn er elders goede alternatieven gereïsoleerd.

Legenda

- Veerpont
- Informatiepunt RivierPark Maasvallei
- Startpunt RivierPark Maasvallei
- Gemarkeerde wandelroute
- Startpunt struinnatuur
- Cultuurhistorische bezienswaardigheid
- Bevaarbaar water
- Onbevaarbaar water
- Fietsknooppunt
- Beschermd landschap

Beschermd landschap

Onmisbare vrijwilligershulp

Vrijwilligershulp
Natuurmonumenten kan niet zonder vrijwilligershulp en doet graag een beroep op kennis en ervaring van betrokken vrijwilligers. Zo zijn er al vrijwillige molenaars en Maasvallei-ambassadeurs actief. Deze hulp is onmisbaar en zeer welkom!

Contactmogelijkheden
Beheersentiteit Kempen en Midden-Limburg, Venboordstraat 6, 6005 PJ Swartbroek, tel. 0031 495-583130, maasvallei@natuurmonumenten.nl

In geval van calamiteiten in het gebied:
T: 0031 620 817 385

Volg onze Facebookpagina: www.facebook.com/maasvallei/
Voor actuele gebiedsinformatie, activiteitenagenda's en overige informatie surf u naar:
www.natuurmonumenten.nl/maasvallei
www.ikm.be/nl/maasvallei
www.dvaatfilm.eu
www.vvvlimburg.nl

NATUURVISIE MAASVALLEI 2016-2033

In deze visie nemen wij u mee naar de Maasvallei van de toekomst. Samen met u willen we werken aan concrete plannen, maar ook dromen over hoe het landschap zich de komende 18 jaar gaat vormen.

De Grensmaas is een unieke grindrivier op de grens van Nederland en België en vormt samen met de aangrenzende Maasplassen de Maasvallei. Extra bijzonder is dat door het samenspel van hoogwaterveiligheid en grindwinning ruimte ontstaat voor een groot langgerekt natuurgebied. Door de natuur zo veel mogelijk haar gang te laten gaan wordt door de rivier en de aanwezige grazers een nieuw landschap gevormd. Een landschap zoals het vroeger was: water, grindbanken, ruigtes, struwelen en oibossen wisselen elkaar af. Veel bijzondere plant- en diersoorten, maar ook bewoners en bezoekers voelen zich hier helemaal thuis.

Natuurmonumenten zet zich aan de ene kant in om een goede basis te creëren zodat de natuurontwikkeling optimaal kan verlopen. Aan de andere kant willen er voor zorgen dat iedereen van het gebied kan genieten.

Deze visie is tot stand gekomen in samenwerking met Staatsbosbeheer en dankzij de inbreng van veel betrokken partijen en mensen uit de omgeving. U kunt zien waar we de komende jaren samen aan gaan werken.

Stap in de kano, op de fiets of kom struinen: we nemen u graag mee in de Maasvallei!

Dieren beïnvloeden het landschap

In een natuurlijk systeem spelen grote zoogdieren een belangrijke rol. Door hun gedrag brengen ze variatie in het landschap. Gallowayrunderen en Konikpaarden, maar ook bevers, dassen, reeën, zwijnen en mogelijk in de toekomst ook edelherten zijn daarom onmisbaar.

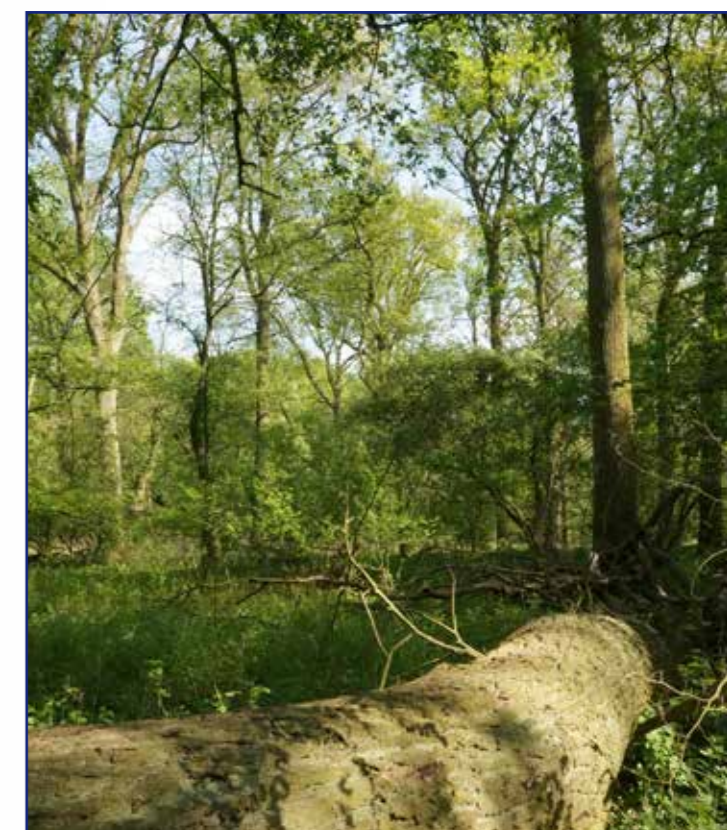

Begrazing met Gallowayrunderen

Om het gebied geschikt te maken voor deze dieren is het belangrijk dat er goede aaneengesloten gebieden ontstaan zonder barrières zoals wegen of rasters. Daarnaast moeten er hoogwatertervrije plekken zijn waar dieren zich bij hoog water op kunnen terugtrekken. De Galloways en Konikpaarden zijn geen wilde dieren maar worden op een zo natuurlijk mogelijke manier beheerd. Dit betekent dat veel aandacht wordt besteed aan een natuurlijke groepsamenstelling (sociale kudde) waardoor de dieren ook veel rustiger zijn. De grootte van de diergroep wordt bepaald op basis van het voedselaanbod en het gewenste landschapsbeeld. Het is belangrijk dat de dieren het hele jaar in het terrein aanwezig zijn, omdat juist in de winter veel aan bomen gegeten wordt. De keuze voor begrazing met het ras Galloway en Konik is gebaseerd op hun winterhardheid, hun vriendelijk gedrag naar mensen toe en hun zelfstandigheid.

Actiepunten:

- aaneensluiten van gebieden en wegnemen van barrières;
- selectie van individuele dieren met goed gedrag naar mensen;
- sociale kuddestructuur met zelfredzame dieren;
- jaarrondbeweging van kuddes door het landschap mogelijk te maken (international);
- de grootte van de kudde af te stemmen op de hoeveelheid voedsel.

Hardhoutoibos

Indrukwekkende bossen

Op termijn zullen er zich in het gebied meer oibossen ontwikkelen en dat past prima in dit landschap. Sterker nog, deze bossen zijn in Europa zeer zeldzaam. De meest soortenrijke bossen groeien op localities die maar af en toe overstromen met rivierwater. Deze hardhoutoibossen bestaan uit eiken, essen, iepen en elzen. Op localities die meerdere dagen per jaar overstromen ontstaan zachthoutoibossen waar vooral wilgen en zwarte populieren groeien. Door zo min mogelijk in te grijpen willen we ruimte geven aan deze waardevolle oibossen. Alleen wanneer bosvorming een bedreiging is voor waterveiligheid en er echt geen andere alternatieven zijn wordt er ingegrepen.

Actiepunten:

- zowel hard- als zachthoutoibossen in het gebied te laten ontstaan;
- de rivier laten bepalen waar oibos ontstaat;
- meewerken aan hoogwaterveiligheid bij ontbreken van alternatieven;
- verbodsbijeenkomsten zijn wordt er ingegrepen.

Een eiland in de Maas nabij Meers

Lekker spelen in de Maasvallei

Vissen langs de waterkant

Samen sterk
De Maas is een grensrivier en het gebied is volop in ontwikkeling. Een langetermijnvisie en samenwerking met alle belanghebbenden is essentieel voor afstemming van beheer en recreatie. Natuurmonumenten werkt nauw samen met Staatsbosbeheer, Limburgs Landschap (NL), Natuurpunt, Agentschap voor Natuur en Bos en Limburgs Landschap (B). Provincies, gemeentes, waterschap, Rijkswaterstaat, N.V. De Scheepvaart en ontgrinders zijn belangrijke partners. Ook met andere organisaties die een rol spelen in het gebied werken we samen. Natuurmonumenten heeft groot belang aan de betrokkenheid van de bewoners en bezoekers van het gebied, van wie betrokkenheid van groot belang is voor de instandhouding van de prachtige Maasvallei. De komende jaren gaan we actief met onze omgeving aan de slag zodat de Maasvallei een gebied wordt waar we samen (nog) trots(er) op zijn!

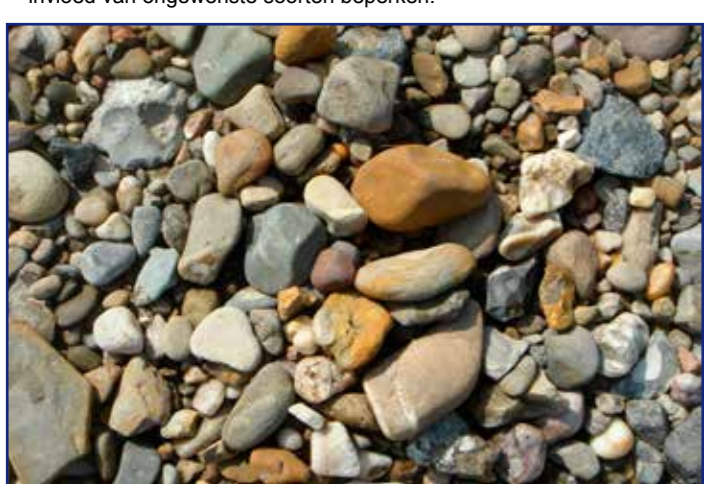
Actiepunten:

- actief betrekken van de omgeving bij de Maasvallei;
- internationale samenwerking met alle betrokken partijen;
- streven naar een gezamenlijke grensoverschrijdende beheersvisie.

Zelfredzame riviernatuur
Stroming, hoge waterafvoer, erosie en sedimentatie bepalen in een natuurlijke rivierdal in grote mate het landschap. Dit maakt een rivierdal dynamisch. Natuurmonumenten streeft naar optimale condities zodat de rivier het landschap kan vormen. Zo ontstaat een gevarieerd landschap van verschillende leefgebieden, van oibossen met open plekken, struiken, kruiden, gras en grindovers. Otter, bever, edelhert, wild zwijn, visdiefje en visarend voelen zich hier thuis. En wilde marjolein, grote kaardebol en agrimonie kleuren het landschap.

Actiepunten:

- een zo gunstig mogelijke uitgangssituatie scheppen;
- daarna zo min mogelijk ingrijpen;
- de rivier de vrijheid geven het landschap te bepalen;
- natuurlijke beken als verbindingen met andere natuurgebieden inrichten;
- een bedding te vormen die geregeld schoon stroomt;
- de terugkomst van gewenste soorten stimuleren en de negatieve invloed van ongewenste soorten beperken.

Icarusbauwtje op wilde marjolein

Otter

Grind

Grind in beweging
Grind, zand en klei zijn de bouwstenen van de Maasvallei. Het is de enige rivier met grind in Nederland, dat maakt het gebied uniek. Veel bijzondere planten en dieren zijn afhankelijk van grindbanken, zowel boven als onder water. Grind vormt de basis voor een gevarieerde rivierdal. Maar er moet voldoende grind in verschillende afmetingen in beweging zijn zodat de Maas zelf het landschap kan vormen. Nu dekt lokaal een siltpakket het aanwezige grind af. Natuurmonumenten pleit voor maatregelen om aanvoer van silt te verlagen en natuurlijke waterdynamiek mogelijk te maken waardoor het grind kan bewegen.

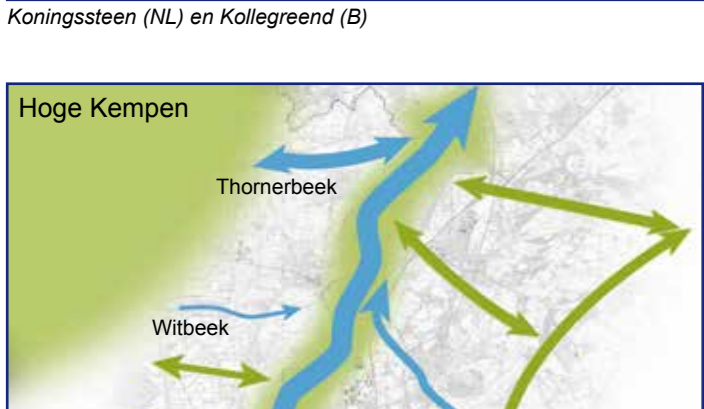
Actiepunten:

- meer grind aan de oppervlakte brengen;
- minder siltaanvoer in het water;
- verschillende afmetingen grind toevoegen;
- meer paaiplaatsen voor vissen te voorzien en in stand te houden.

De kracht van water
Te plotselinge peilfluctuaties en te lage stroomsnelheden door stuwen, drempels en een te vlak en kaal winterbed, beperken het natuurlijke karakter van de rivier. Slib wordt hierdoor te snel afgezet, dieren en planten kunnen zich niet goed aanpassen of spoelen weg. Door natuurlijke stroomsnelheden en voldoende variatie in het stroombed zoals begroeiing, stenen en dood hout kan het grind schoonspoelen en weer in beweging komen. Een natuurlijke rivier zoekt meanderend zijn weg door het dal. De Maas is tegenwoordig te veel vastgelegd met kadest, bestortingen, maar ook omdat het diepste punt van de Maas de landsgrens vormt. Na uitvoering van het Grensmaasproject moet de rivier de kans krijgen om weer meer te gaan meanderen.

Actiepunten:

- natuurlijke veranderingen in de waterstand nastreven;
- goede waterverdeling door de sluis in de zomer;
- onnatuurlijke drempels uit de rivier verwijderen;
- geen te plotselinge peilfluctuaties meer zodat planten en dieren niet wegstromen;
- goede internationale afspraken maken over waterbeschikbaarheid;
- de landsgrens met moderne techniek vastleggen.

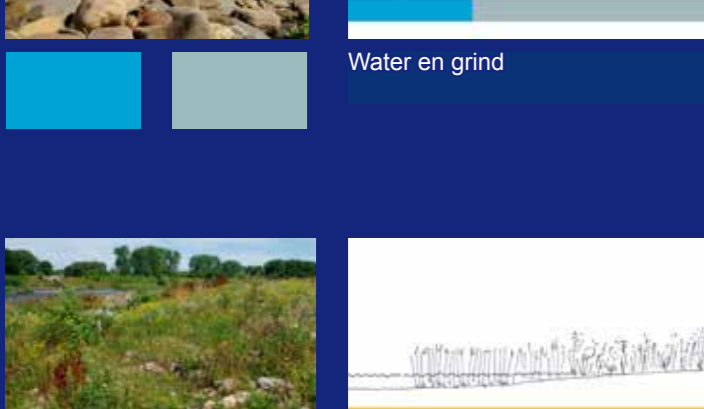
Visarend

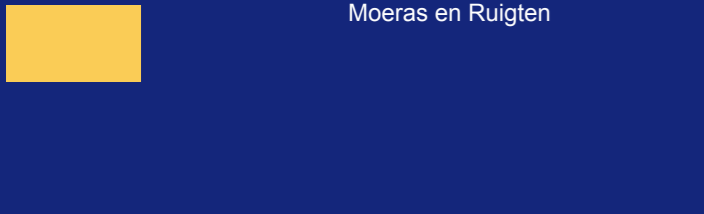
De kracht van water

Visdiefjes

Koningssteen (NL) en Kollegreend (B)

Natuur- en waterverbindingen met de Maasvallei

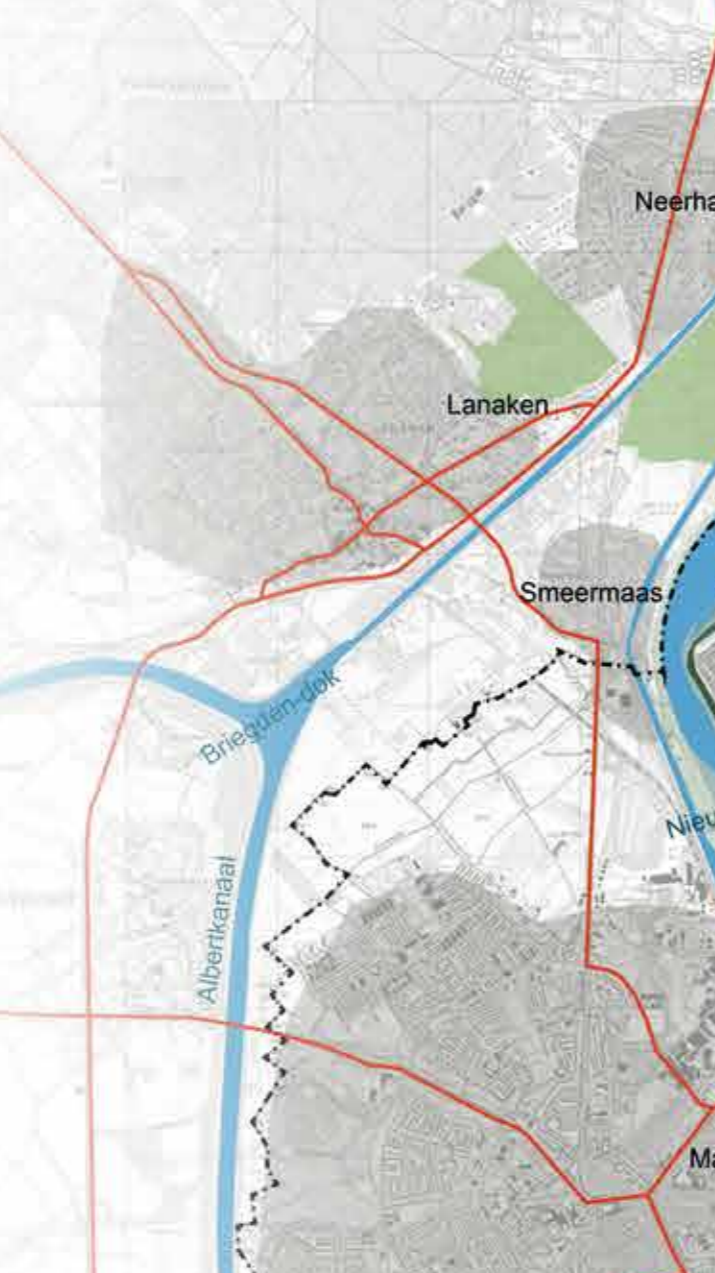
De kracht van water

Visdiefjes

Koningssteen (NL) en Kollegreend (B)

Natuur- en waterverbindingen met de Maasvallei

Otter

Grind

De kracht van water
Te plotselinge peilfluctuaties en te lage stroomsnelheden door stuwen, drempels en een te vlak en kaal winterbed, beperken het natuurlijke karakter van de rivier. Slib wordt hierdoor te snel afgezet, dieren en planten kunnen zich niet goed aanpassen of spoelen weg. Door natuurlijke stroomsnelheden en voldoende variatie in het stroombed zoals begroeiing, stenen en dood hout kan het grind schoonspoelen en weer in beweging komen. Een natuurlijke rivier zoekt meanderend zijn weg door het dal. De Maas is tegenwoordig te veel vastgelegd met kadest, bestortingen, maar ook omdat het diepste punt van de Maas de landsgrens vormt. Na uitvoering van het Grensmaasproject moet de rivier de kans krijgen om weer meer te gaan meanderen.

Actiepunten:

- natuurlijke veranderingen in de waterstand nastreven;
- goede waterverdeling door de sluis in de zomer;
- onnatuurlijke drempels uit de rivier verwijderen;
- geen te plotselinge peilfluctuaties meer zodat planten en dieren niet wegstromen;
- goede internationale afspraken maken over waterbeschikbaarheid;
- de landsgrens met moderne techniek vastleggen.

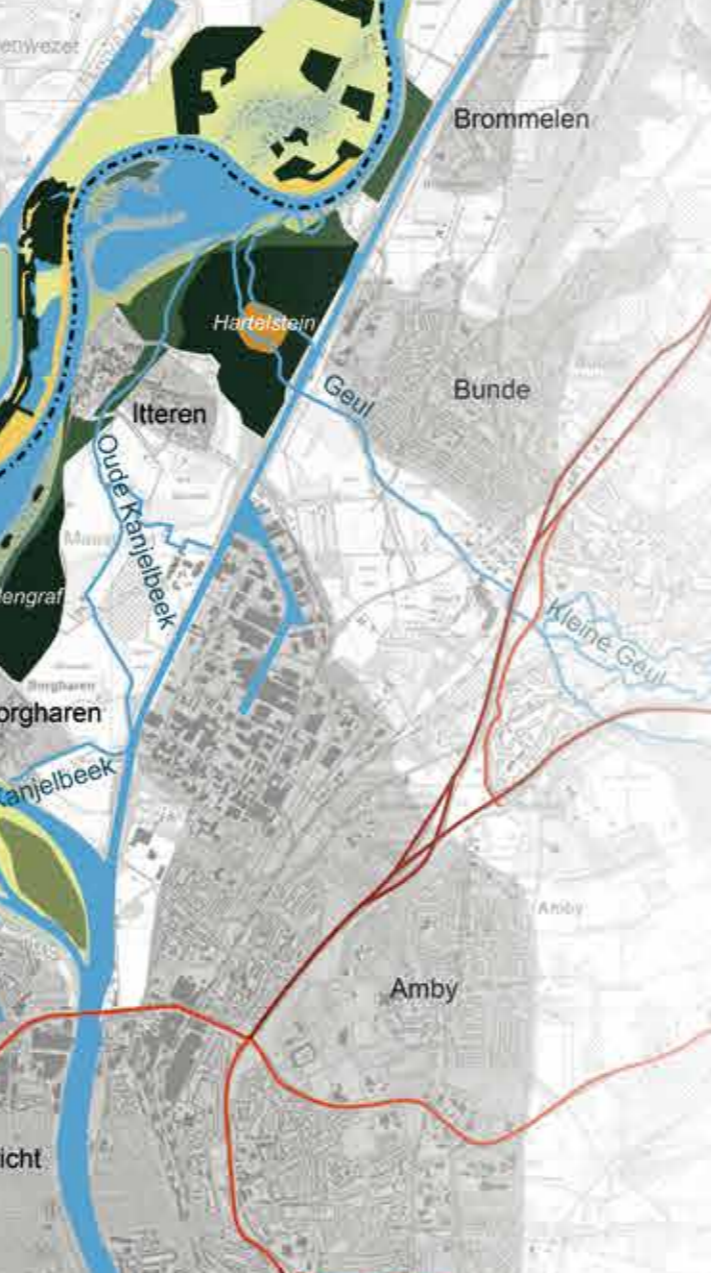
Visarend

De kracht van water

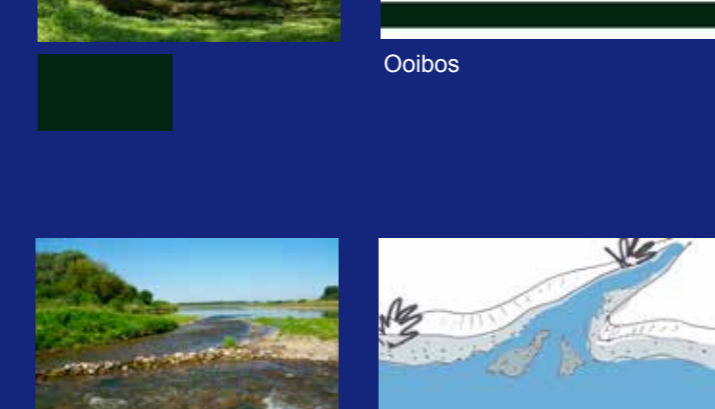
Visdiefjes

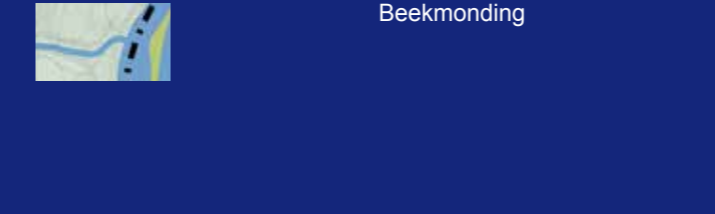
Natuur- en waterverbindingen met de Maasvallei

Zwemmende bever

Kanovaren in de Maasvallei

Wandelend genieten van de Maasvallei

Koninginnenpage

Genieten van de Maasvallei
De Maasvallei kan op verschillende manieren ontdekt en beleefd worden. Mensen kunnen in het gebied wandelen, fietsen, vissen en kanoën. In de natuurgebieden zijn beperkt wandelpaden aangelegd, maar bezoekers mogen overal struinen. Indien gewenst kunnen hier en daar struinroutes en ommettes voorzien worden. In het gebied is ruimte voor initiatieven om op een vernieuwende manier natuur te kunnen beleven. Natuurmonumenten heeft zich aangesloten bij het RivierPark Maasvallei. Dit is een grensoverschrijdende koepel waarin wordt samengewerkt aan recreatieve voorzieningen, door routes met elkaar te verbinden, goede informatievoorziening en inrichting van entrees. Dankzij deze samenwerking ontstaat een grensoverschrijdend natuurgebied van ruim 2400 hectare.

Actiepunten:

- ruimte bieden aan duurzame initiatieven uit de omgeving;
- het hele gebied openstellen als struinroute;
- intensieve recreatie rondom de entrees concentreren;
- pilots met struinroutes en ommettes uitwerken;
- watersport zones om rustige plekken te houden.

Doorsnede van het Maaslandschap bij hoog en laag water

Legenda

Natuurmonumenten

Water en grind

Natuurlijk grasland

Struweelrijk grasland

Oibos

Cultuurhistorisch landschap

Onbevaarbaar water

Moeras en Ruigten

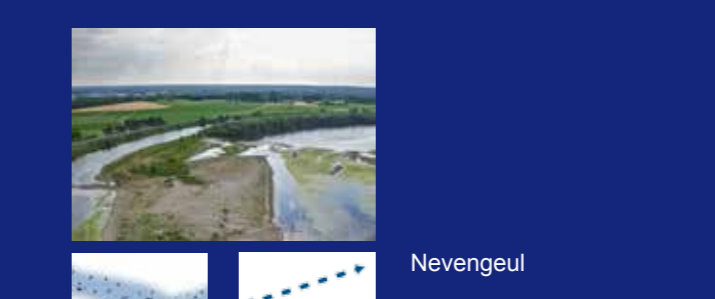
Ruig grasland

Struweellandschap

Beekmonding

Nevengeul

Bescherm d landschap